

HISTORIE VIETNAMU

Boje s Číňany a národy z jihu

Osídlení mezolitickými a neolitickými kulturami Hoa Binh a Bac Son na území dnešního Vietnamu sahá do 10. tisíciletí př. n. l. První historicky doložené státní útvary (Au Lac a Nam Viet) pocházejí ze 3. století před naším letopočtem, v té době se tu nacházela rovněž bronzová kultura Dong Son.

V 1. století n. l. dobyla Čína Rudou deltu Mekongu a postupně svůj vliv rozšiřovala – nejen ve Vietnamu, ale i v sousedních zemích. Jih Vietnamu byl ovšem pod vlivem Indie, o čemž svědčí především království Funan a Champa. Čína Vietnam podstatně ovlivnila – především co se týče práva, správy, vzdělání a literatury; spíše než u venkovského obyvatelstva měl čínský element váhu u vysoce postavených Vietnamců. Čínská nadvláda skončila až v roce 938, kdy legendární vojevůdce Ngo Quyen zvítězil u řeky Bach Dang nad čínskou armádou.

Následovalo skoro 900 let nezávislosti, která však byla neustále ohrožována nájezdy Číňanů. Aby si uchoval svou nezávislost, musel Vietnam nakonec přistoupit na jakýsi vazalský vztah k Číně, kdy svému mocnému sousedovi každoročně odváděl tučné dávky. Přesto se jim postupně podařilo rozšířit své panství směrem na jih – až k deltě řeky Mekong (v boji s Čampy a Khméry). Na období nezávislosti se pohlíží jako na etapu kulturního a hospodářského rozkvětu.

Rozšíření země stát oslabilo, protože docházelo k vnitřním mocenským soubojům mezi aristokraty. Na konci 18. století dokázali zemi sjednotit rolníci – ovšem pouze na krátko, protože nebyli schopni obrovskou moc udržet. Vlády nad celým územím se ujal rod Nguyen, který si jako sídelní město vybral Hué.

Válka s francouzskými kolonialisty

Ani Vietnam se ale nedokázal ubránit příchodu kolonialistů. Od poloviny 19. století se o Vietnam pokoušela Francie, roku 1884 bylo její úsilí přivedeno ke zdárnému konci – Francie převzala správu nad celým vietnamským územím. Následné koloniální období ukončila až druhá světová válka, během níž byl Vietnam okupován Japonskem. Po válce se jako jedinou životoschopnou mocenskou silou stala komunistická strana v čele s Ho Či Minem.

Na podzim roku 1945 byla v Hanoji vyhlášena nezávislost Vietnamu, ale již za několik měsíců se do země vrátili Francouzi. To si samozřejmě Vietnamci nenechali líbit, a tak se začala dlouhá válka, která skončila až bitvou u Điện Biên Phủ roku 1954, z níž Francie odešla jako poražená. Ještě téhož roku byla uzavřena mírová dohoda v Ženevě, v jejímž důsledku byl Vietnam rozdělen na dvě části: sever ovládaný komunisty a jih pod vládou Ngo Dinh Diema (s podporou USA).

Americko - vietnamská válka

Jenže mezi severem a jihem záhy vypukla ozbrojený konflikt, kterého se účastnily i velmoci studené války – na straně jihu USA, severu pomáhal Sovětský svaz a Čína. Pro USA to nebyla válka dobovačná, snažili se zabránit šíření komunismu v bývalé Indočíně. Zpočátku působili Američané jako poradci, ale postupně se jejich počet ve Vietnamu zvyšoval (až na 500 000); USA oficiálně vstoupili do ozbrojeného konfliktu se severem po incidentu v Tonkinském zálivu. Válka byla vleklá a obtížná, kromě řádných jednotek severu dělali Američanům starosti jihovietnamští partyzáni – Viet Cong (prodloužená ruka severovietnamských komunistů). Američané používali ve Vietnamu velké množství toxických defoliantů, které měli usnadnit přehled o pohybu partyzánů a jejich zásobovacích jednotek v džungli. Ovšem následky zamoření toxickými látkami si nesou lidé (a s nimi samozřejmě vše živé) až dodnes. Zvrat ve vietnamské válce představovala operace TET – v lednu 1968 obklíčili pravidelná severovietnamská armáda a Viet Cong základnu USMC a SF v Khe Sanh, jenže to byl pouze zastírací manévr. Skutečná operace přišla až o několik dní později, kdy severovietnamská armáda a Viet Cong zaútočili na většinu důležitých měst na jihu (sever doufal ve vyprovokování protivládního a protiamerického povstání, k němuž ovšem nedošlo). Do dvou týdnů se podařilo všechny útoky odvrátit, nejdéle se bojovalo v Saigonu a Hué. Nicméně operace TET byla příčinou stahování amerického vojska z Vietnamu – vláda USA již nechtěla investovat do „nekonečné války“ s velkým počtem padlých a raněných – to vše s nejistým koncem. V lednu 1973 byla podepsána Pařížská dohoda o ukončení války, ale ve Vietnamu se bojovalo dál, pouze bez účasti USA a dalších spojenců. Boje skončily až v dubnu 1975, kdy si komunisté Jižní Vietnam konečně podrobili.

Dnešní Vietnam

Vietnamská armáda poté svedla vítězné boje s Číňany o sporná pohraniční území, Vietnam pak plynule navázal válkou s Kambodžou, již ukončila až dohoda z roku 1989. V 90. letech (po pádech světových komunistických opor) přistoupil Vietnam k hospodářským a ekonomickým reformám, započala se ekonomická integrace, obnovil se diplomatický styk s USA. Přestože Vietnamu někteří prorokují budoucnost „asijského tygra“, je v zemi zatím celá řada závažných problémů – od korupce a nedokonalou legislativu přes nízkou efektivitu výroby až po plýtvání přírodními zdroji či špatné hospodaření státních podniků. Vietnam se dosud řadí mezi rozvojové země, existuje tu mnoho oblastí s nízkou životní úrovní, vláda se však snaží (nejen) s tímto problémem bojovat.

NÁRODNOSTI

86 % vietnamské populace tvoří etničtí Vietnamci, zvaní Vietové či Kinhové, žijící zejména v deltách hlavních vodních toků a pobřežních rovinatých oblastech. Etničtí Číňané tvoří 12% obyvatelstva. Zbytek populace představují příslušníci některé z 53 oficiálně uznaných národnostních menšin. Jsou to např. Khmerové (kolem 700 000, žijící v jihozápadní deltě Mekongu), Čamové (kolem 60 000, žijící převážně podél pobřeží mezi Nha Trang a Phan Thiet a v provincii An Giang v deltě Mekongu), Edeové žijící v matrilineárním společenství, Jaraiové, Sedangové, Nungové, Dzaové či Bahnarové. Až na výjimky (jako jsou třeba již zmínění Khmérové a Čamové) žijí příslušníci národnostních menšin většinou v horských oblastech; proto jsou zejména u turistů známí jako lidé z horských kmenů.

Počty příslušníků národnostních menšin ve Vietnamu se pohybují od několika stovek (Silaové, Pupeové, Romamové, Brauové) až k milionu (Tayové, Thajové, Muongové, Khmerové). Asi národnostně nejrozmanitějším koutem Vietnamu je sever země, kde žijí různě početná etnika, jejichž příslušníci v historii přicházeli na území Vietnamu především z Číny. Příkladem mohou být i Hmongové, jejichž původ sice není zcela ujasněn, nicméně vědci se přiklánějí k předpokladu, že pocházejí z horských regionů jižní Číny. Ve Vietnamu jich žije kolem 800 tisíc, nejvíce jich ale zůstalo v Číně; nicméně Hmongové jsou menšinami i v Laosu, Thajsku a Barmě.

Každé etnikum má svou vlastní původní řeč (navzájem si jednotlivé jazyky bývají dost vzdálené – často totiž patří do zcela jiných jazykových skupin) a kulturu. Velmi výrazným prvkem jednotlivých menšin jsou (kromě svébytné řeči) beze sporu kultura odívání – tradiční oblečení (velkou roli hraje často nejen stříh, ale i barva), zdobení a účesy. Dalším důležitým odkazem těchto menšin je zachování vlastních tradičních způsobů života, které ovlivňují jak život společnosti, tak jednotlivce.

Zajímavé jsou určitě i literatura, hudba, tanec, oslavy, svátky, rituály, ceremonie, zvyklosti týkající se přijetí mezi dospělé, uzavření sňatku, pohřbů atd.

Zemědělství

Ačkoli podíl zemědělství na tvorbě HDP v posledních letech postupně klesá, přesto se jedná o velmi významný ekonomický sektor, který zaměstnává kolem 70 % práceschopného obyvatelstva.

Hlavní zemědělskou plodinou je rýže (Vietnam je druhý největší světový exportér rýže), která se pěstuje na cca 80 % obdělávané půdy. Dalšími exportně významnými plodinami jsou kávovník, čajovník, ledvinovník (oříšky kešu) a řada druhů ovocných stromů. Pro domácí potřebu je kromě rýže rozšířeno pěstování kukuřice, manioku, cukrové třetiny, bavlníku, ovoce a zeleniny - poslední dvě položky však začínají nacházet uplatnění i v exportu. Vietnamský čajový průmysl dosáhl v posledním desetiletí téměř 200% růstu produkce, export se zvýšil zhruba o 230 %. Export by měl vzrůst na 110 tisíc tun při příjmech 200 milionů dolarů. Vietnam nyní ovládá 3,5 % světového trhu a exportuje přibližně do 40 zemí světa včetně Středního východu, východní Evropy, Spojených států, Austrálie a Taiwanu. Základem živočišné výroby je chov prasat a drůbeže (hrabavé i vodní) a v některých oblastech i chov skotu a buvolů. Další, především exportně významnou komoditou, jsou vodní produkty (krevety, krabi, sépie, ryby,...).

Průmysl

Průmysl spolu se stavebnictvím hraje v národní ekonomice stěžejní roli. Soukromý průmyslový sektor se rozvíjí rychleji než státní, kde je hlavním problémem zastaralé výrobní zařízení, nepřilíh kvalifikovaný management a nedostatek kapitálu k nezbytné modernizaci. V posledních letech stoupá význam textilního, oděvního a obuvního průmyslu. Tyto komodity se v současné době nejvíce vyvážejí do zemí EU, USA, Japonska a Ruska. Řada zahraničních firem využívá spolupráce formou tzv. výrobní kooperace, což je v podstatě zakázková výroba určitého druhu a značky oděvů, profitující z výhody levné místní pracovní síly. Velkou nevýhodou se ukazuje být zastaralost výrobních strojů, nicméně již byla zahájena masivní obměna strojového parku, což do budoucna bude znamenat větší produkci a pravděpodobně i nižší ceny. Rovněž potravinářský a zpracovatelský průmysl začíná stále více nabývat na významu, zejména v oblasti mražených mořských produktů, ovoce a zeleniny. Hlavními exportními trhy jsou Japonsko a Singapur. Vietnam získává elektřinu z několika desítek elektráren, z nich více jak polovina je vodních a téměř druhá polovina tepelných. Skrytou devízu navíc představuje sluneční energie.

LIDÉ

Společenská etiketa

Pokud ve Vietnamu nechcete budit zbytečný rozruch a pobouření, měli byste dodržovat alespoň několik základních pravidel tamější společenské etikety. Ve stylu oblékání byste měli respektovat místní zvyky – to znamená nechodit přespráhlí odhalení. Obzvláště při návštěvě chrámů se doporučuje zahalit ramena a kolena, za samozřejmost se považuje, že si zujete boty. Nahota je naprosto nevhodná – dokonce i na pláži.

Tradiční vietnamský způsob pozdravu vypadá tak, že zdravící vás vezme za ruce a mírně se ukloní. Ve styku s Vietnamci je dobré se usmívat, tvářit se přátelsky a být zdvořilý, pokud je to jen trochu možné, nedávejte úplný průchod svým emocím, zvláště těm negativním – hrozí Vám, že ztratíte tvář. Na schůzku s domorodci chodte vždy včas, Vietnamci jsou dochvilní a očekávají totéž od vás. Velmi důležitou součástí obchodních jednání je představování a výměna vizitek, které se podávají z ruky do ruky (dát ji na stůl se považuje za vysoce nezdvořilé).

Vietnamci jsou (jako většina Asiatů) velmi pověřivý národ – existují období, která jsou pro danou činnost vhodná nebo naprosto nevhodná – je třeba to respektovat. Hlava jakožto nejvyšší část lidského těla je v asijských zemích považována za cosi výjimečného, proto je krajně nevhodné dotýkat se něčí hlavy. Dalšího velkého prohřešku se dopustíte, pokud k někomu obrátíte svá chodidla. Nikdy nesměřujte své nohy k čemukoli sakrálnímu (obzvláště ne k sochám Buddhy), myslíte na to především při návštěvě chrámů (raději si ve svatyni stejně jako domorodci klekněte, tak zajistíte, aby Vaše chodidla směřovala od oltáře).

Pokud si v některých společensky nových situacích nebudete vědět rady, dělejte to samé, co místní obyvatelé, tím určitě nic nezkažíte. A ještě jedno upozornění na závěr – nezapomínejte, že Vietnam je komunistická země; zdejší režim se Vám nemusí líbit, můžete mít výhrady a připomínky, ale jste tu na návštěvě, a musíte se podle toho chovat. Nedoporučujeme bavit se o politice, mohli byste místní obyvatele přivést do překerní a dozajista nepříjemné situace. Pokud se Vám Vietnamci budou zdát příliš zdrženliví, nedivte se, tady je každý, kdo se přespříliš přátelí s lidmi ze Západu, podezřelý. Proto ve vztazích s místními nenaléhejte a nechte všemu volný průběh.

Sociální uspořádání

Vietnamská společnost je založena na pevných rodinných vztazích. Model vietnamské rodiny se vyvíjel především z čínského vzoru, jenž čerpal z konfucianismu. To souvisí s tvrzením, že většina Vietnamců se hlásí k buddhismu, nicméně odpovědi na otázky týkající se rodiny, morálky a společenského života hledají v konfucianismu a pro porozumění přírodě a kosmu jako celku se obracejí k taoismu.

Rodina je pro každého Vietnamce středem života. Pod slovem rodina si však nepředstavujeme rodinu nukleární, nebo podobnou, jak jsme na ni zvyklí, rodina ve vietnamském pojetí je pojem nesrovnatelně širší a zahrnuje opravdu všechny příslušníky daného klanu. Každé dítě musí dle konfuciánských tradic vyjadřovat úctu svým rodičům, musí je poslouchat, starat se o nich v nemoci nebo ve stáří a po smrti jim obětovat, aby jejich duše došla klidu. V minulosti platily tvrdé zákony, které trestaly jakákoli provinění dětí vůči rodičům – např. za nadávání rodičům mohl být potomek oběšen. Zajímavé jsou také tresty za porušení tříleté doby smutku po smrti rodičů – v té době se potomek nemohl ženit/vdávat, účastnit se oslav, poslouchat hudbu, pít alkohol, nosit jiné šaty než smuteční, dokonce nesměl ani sexuálně žít. Za porušení těchto pravidel se udělovaly nejrůznější tresty od vyhnanství přes bití holí nebo bičem až po práce za trest. Tyto zákony, které upravovaly vztahy mezi rodiči a dětmi, platily do 19. století – nebyvaly však příliš využívány, protože děti měli úctu ke svým rodičům jaksi přirozeně zakódovanou. A v podstatě to platí dodnes – i v současné době má rodina na jedince velký vliv; rodiče často zasahují do osobního života svých dětí a ty je poslouchají, protože je to zakořeněná tradice, od níž se odstupuje většinou pouze za cenu ztráty přízně rodiny – a to je pro Vietnamce, kteří jsou na rodině od narození až do smrti závislí, cena příliš vysoká. Situace ve velkých městech se už ale začala měnit. Hlavní slovo v rodině má muž, alespoň to tak vypadá, nicméně i ve Vietnamu platí ono pověstné rčení o hlavě a krku rodiny. I tak je ale upřednostňovanějším potomkem syn. Kolem 50% studentů vysokých škol ve Vietnamu tvoří ženy, jenže po studiích mají na rozdíl od mužů malou šanci prosadit se na vedoucích postech ve vystudovaném oboru. Vietnam určitě není zemí rovných příležitostí pro muže a ženy. Chudé ženy z venkova jsou často pod záminkou lukrativního zaměstnání vylákány do okolních zemí – nejčastěji do Kambodže, kde jsou pak nuceny k prostituci. Stává se také, že dívku prodají sami příbuzní nebo rodiče, aby získali peníze na zabezpečení rodiny. Vietnamky (ale i Vietnamci) se velmi obdivují světlé pleti, proto se před slunečními paprsky chrání – nosí dlouhý rukáv, klobouky, slunečníky a na motorce je uvidíte s rukavicemi až k loktům. Vietnamci – stejně jako jiné národy v této části světa – uznávají kromě nějakého „klasického“ náboženství i duchy (předků), s kterými je třeba být za dobře, tudíž je nutné jim i obětovat. Každá rodina má doma oltář, kde se kromě sošek např. Buddhy dozajista setkáte i s fotografiemi zemřelých příbuzných, kterým se obětuje (obdobně jako bohům).

Státní svátky:

- Nový rok (Tet Duong Lich) 1. ledna
- Výročí založení Vietnamské komunistické strany (Thanh Lap Dang CSVN) 3. února – strana byla založena v roce 1930
- Den vítězství (Saigon Giai Phong) 30. dubna – výročí kapitulace vlády Jihovietnamské republiky a „osvobození“ Saigonu 30. 4. 1975
- Svátek práce (Ngay Quoc Te Lao Dong) 1. května
- Narození Ho Či Mina (Sinh Nhat Bac Ho) 19. května

- Narození Buddhy (Phat Dan) osmý den čtvrtého měsíce od začátku vietnamského roku (obvykle v červnu)
- Národní den (Ngay Quoc Khanh) 2. září – vyhlášení Deklarace nezávislosti Vietnamské demokratické republiky prezidentem Ho Či Minem 2. 9. 1954
- Vánoce (Giang Sinh) 25. prosince

Náboženské svátky:

- Tet (Tet Nguyen Dan) je vietnamský lunární Nový rok a Vánoce v jednom; je to pohyblivý svátek, který se slaví mezi 21. lednem a 20. únorem, lunární nový rok začíná, když je měsíc v novu, oslavy pak trvají celý týden
Tet se slaví v rodinném kruhu (mnoho Vietnamců žijících v různých koutech světa se na tyto svátky vrací domů, do Vietnamu), jsou to svátky klidu a pohody, kterým ovšem předchází obvyklý nákupní shon. Každá rodina musí mít na svátky doma stromeček (nebo aspoň větévku) obalený mandarinkami nebo malé stromky rozkvetlých meruněk (na jihu) či broskvoní (na severu). K tradičním jídlům patří tradiční slaná koláč banh chung, který se připravuje z lepkavé rýže, plní se fazolemi, tučným vepřovým masem, to vše se zabalí do velkých zelených listů dong a zpevní se tenkými naštípanými bambusovými třískami, které se omotají kolem koláče. Další tradiční novoroční jídlo představuje murt – kandované ovoce a zelenina, maso v rosolu (thịt đông), dušené maso s bambusovými výhonky, vařené kuře, vepřová dušená šunka (giò) a samozřejmě miska slavnostní lepkavé rýže. Na oltářích (předků) se o Tetu tradičně obětují peníze a ovoce.
- Svátek mrtvých (Thanh Minh) připadá na pátý den třetího měsíce. Vietnamci si v té době připomínají své předky a navštěvují jejich hroby.
- Svátek Buddhova narození, osvětlení a smrti patří k největším buddhistickým svátkům v zemi, oslavy probíhají v buddhistických chrámech a pagodách, pořádají se procesí. Svátek připadá na osmý den čtvrtého měsíce.
- Letní slunovrat (Tiet Doan Ngo) je spojen s upalováním lidských soch a figurín, aby byla uspokojena potřeba dostatečného počtu duší sloužících v boží armádě smrti. Svátek připadá na pátý den pátého měsíce.
- Den bloudících duší (Trung Nguyen) je druhý nejvýznamnější svátek ve Vietnamu (po Tetu), slaví se patnáctý den sedmého měsíce. Je to připomínka smrti, bloudícím duším se obětuje jídlo a další dary, aby došly klidu a zapomněli na smrt. V pagodách se slouží modlitby a v domácnostech se obětuje na rodinných oltářích. Pálí se papírové oblečení a boty jakožto votivní dary smrti.
- Trung Thu je velmi důležitý rodinný svátek, který je určen především dětem, které se ten den účastní lampiónového průvodu, zpívají a tancují. V tento den se rovněž pečou speciální sladkosti ve tvaru měsíce vyrobené z lepkavé rýže a plněné lotosovými semínky (hlavně pro děti), dále se podává ovoce, oříšky, žlutky z kachních vajec a další dobřůtky. Svátek připadá na patnáctý den osmého měsíce.
- Narození Konfucia se slaví osmadvacátý den devátého měsíce.

NÁBOŽENSTVÍ

Co se týče víry, nalezneme ve Vietnamu několik hlavních proudů – buddhismus, taoismus, konfucianismus a křesťanství. Buddhismus zde převládá mahájánového typu (asi 50 % obyvatel), přičemž velkou část buddhistů tvoří zen-buddhisti. Další významný element buddhistického vyznání představují členové sekty Hoa Hao (předpokládá se asi 1,5 mil. věřících), kteří upřednostňují osobní, vnitřní víru před komplikovanými rituály. Theravádový buddhismus se vyskytuje hlavně v oblasti delty Mekongu. Ve Vietnamu žije až 8 miliónů katolíků, což se blíží skoro k 10% celkového počtu obyvatel. Tento údaj řadí Vietnam hned za Filipíny, které mají ze zemí jihovýchodní Asie nejvyšší procento katolíků. K protestantismu se hlásí asi 200 tisíc věřících v oblastech Centrální vrchoviny. Z dalších náboženství je okrajově zastoupen i islám (přibližně 0,5 % populace, převážně etničití Khmerové a Čamové) nebo hinduismus (zbytky indické komunity v Ho Či Minově Městě). Přibližně dva miliony věřících má sekta Cao Dai, která podivuhodným způsobem skloubila učení nejdůležitějších filozofických a náboženských směrů východní i západní kultury.

Vietnamští buddhističtí mniši

Přestože ve Vietnamu panuje komunistická vláda, většina obyvatel je věřících – nejvíce tu žije buddhistů. Socialistický stát vzal buddhismus oficiálně na vědomí ve chvíli, kdy byla založena Vietnamská buddhistická společnost, která zastřešuje všechny buddhistické obce v zemi, pro vládu je tak jednodušší mít ještě větší kontrolu nad lidmi.

Buddhistickým mnichem/mniškou se může stát chlapec nebo dívka, kteří dovršili 17 let. Odcházejí do kláštera, kde se vzdělávají (podobně jako v běžné škole). Chlapci a dívky studují i bydlí odděleně. Existují i jakési „bakalářské“ a „magisterské“ stupně ve studiu buddhismu; samozřejmě platí – čím vyšší vzdělání, tím vyšší postavení. Výše postavení mniši mají na vietnamské poměry slušné příjmy – mohou si dovolit dokonce auto, mohou cestovat. Ale na druhou stranu

všichni mniši podléhají přísnému dennímu režimu v klášteře, kde panují dosti spartánské podmínky, nesmějí např. pít alkohol, koupat se na pláži, ani obléknout si jiný oděv než mnišský.

JÍDLO

Kde jíst a pít

Ve Vietnamu určitě nebudete trpět hladu – stačí si jen vybrat z nepřeberného množství chutí a vůní, na co máte zrovna chuť. Téměř na každém kroku potkáte místní obyvatele, kteří mají přes rameno zavěšeny nádoby (připomínají tak jakési váhy), v nichž mají připraveny potřebné suroviny i vařič, a jsou tak vždy připraveni utišit hlad (nebo chuť) kolemjdoucích; pokud zrovna nemají svůj „stánek“ rozložený, stačí jen slušně požádat a prodavač Vám jistě rád vyhoví. Na ulici se najíte levně a chutně, výhodou je, že jídlo se většinou připravuje přímo před Vámi, takže máte možnost do přípravy zasáhnout (pokud se Vám například nebude líbit kvalita nějaké ingredience apod.). Evropan nezvyklý na tento styl stravování zřejmě bude nedůvěřivý k hygienickému zázemí, v němž se jídlo připravuje; je pravda, že na ulici nelze dodržet stoprocentní hygienu, nicméně máte možnost si suroviny pro své jídlo sami vybrat – a když budete trochu všímaví, určitě si pochutnáte i bez následných zažívacích problémů. Ovšem je třeba počítat s tím, že chuť vietnamské kuchyně je těm evropským dosti vzdálena. Pokud byste chtěli vyzkoušet vietnamské restaurace, rozmyslete si nejdříve, na co vlastně máte chuť. Restaurace jsou totiž hodně úzce specializované – někde se podávají jen nudle, někde jen palačinky, jinde zas jen rýže. Jídelní lístek, který zahrnuje vše – od předkrmu, přes polévku a hlavní jídlo až po dezert najdete vesměs jen ve větších a dražších restauracích. Vietnamci chodí do restaurací jíst velmi často – většinou se s nimi potkáte spíše v pouličních restauracích (a stáncích), které jsou rozloženy přímo na chodníku a hosté sedí na malých, umělohmotných židlích. V restauracích, které odpovídají evropské představě o takovémto zařízení, jedí většinou pouze bohatší Vietnamci, je tu totiž relativně drahé – platí se tu spíše za komfort a kulturu stravování než za jídlo samotné, protože ve Vietnamu neplatí pravidlo, že čím levnější pokrm, tím horší a naopak. Doporučujeme Vám, abyste ve Vietnamu nezapomněli navštívit rovněž čínskou a francouzskou restauraci, neboť obě kuchyně tvoří nedílnou součást vietnamského kulinářského umění. Jídlo hraje v životě každého Vietnamce jednu z ústředních rolí – ať již v průběhu běžného dne, nebo během různých slavností a oslav. A že je opravdu z čeho vybírat – říká se, vietnamská kuchyně nabízí téměř 500 odlišných tradičních jídel. Vietnamská kuchyně je jednoduchá a racionální. Má velmi blízko k čínské kuchyni, protože Vietnamci převzali od čínských kuchařů princip vaření – snaží se najít rovnováhu mezi kontrastními chutěmi, vůněmi i konzistencí pokrmu. Přesto, že se mnohá jídla podobají a vliv Číny na přípravu pokrmů ve Vietnamu nelze v žádném případě opomíjet, vietnamská kuchyně má své originální rysy a vytváří se tu nezaměnitelné speciality. Jeden z významných rozdílů mezi oběma kuchyněmi spočívá v tom, že v Číně je zvykem všechny přílohy vařit, kdežto ve Vietnamu se mnohem více pracuje s čerstvou nevařenou zeleninou. Dalším důležitým specifickým vietnamského stylu vaření je používání velkého množství rozmanitých aromatických bylinek, jež dávají jídlu nenapodobitelnou chuť.

Rýže

Součástí téměř všech vietnamských jídel je rýže. S rýží se však nesetkáme pouze jako s klasickou přílohou – z rýže se tu vyrábí těstoviny (základních druhů je pět), rýžový papír (používaný k přípravě rolek), sladkosti (hlavně z nezralé zelené rýže), rýžový ocet nebo škrob, a samozřejmě rýžový alkohol.

K velmi oblíbeným vietnamským jídlům se řadí právě rýžové nudle – pho a vietnamské jarní rolky nazývané nem. Nudle se podávají v misce, jsou chutné, levné a syté. Na severu se konzumují v jakoukoli denní či noční dobu, na jihu pak představují populární snídaní. V jižním Vietnamu se rolkám říká cha gio, na severu pak nem Sai Gon nebo nem ran. Vyrábějí se z rýžového papíru, do něhož se zabalí pokrájené vepřové/krabí maso, nudle, cibule, houby a vajíčka. Existuje i vegetariánská varianta rolek nazývaná nem rau. Pokud budete ingredience dávat na rýžový papír sami a sami si ho také zabalíte, jedná se o tzv. banh trang (na jihu) či banh da (na severu).

Maso

Co se týče masa, řídí se vietnamští kuchaři heslem, že vše, co se hýbe, se dá jíst. Takže kromě kuřecího, vepřového, králíčího či hovězího masa, zvěřiny, drůbeže, ryb, krabů, krevet, sépií, škeblí, úhořů a dalších mořských plodů, tu můžete okusit takové „zvláštnůstky“ jako žabí stehýnka nebo slepičí pařáty. Vietnamci jedí i maso takových zvířat, která jsou pro Evropana tabu. Především představa jídla připraveného ze psa děsí většinu cizinců. Restaurace specializované na psí pochoutky jsou však u Vietnamců velmi oblíbené, nicméně plné bývají jen druhou polovinu lunárního měsíce; maso ze psa se totiž považuje (stejně jako maso želvy a sépie) za nečisté a podle tradice je vhodné ho jíst právě až druhé polovině lunárního měsíce. Mezi nejoblíbenější pochoutky, jejichž pozření bude Evropanovi dělat určitě potíže patří (kromě psího masa) had (velice chutná je prý kobra), myš, kočka nebo veverka. Za delikatesu se rovněž považují kachní vejce, která se podávají při 80% zralosti plodu, nebo opečené larvy bource morušového podávané jako příloha k rýži.

Koření

Podstatou vietnamské kuchyně je originální rybí omáčka nazývaná nuoc mam. Tato nepostradatelná ingredience se vyrábí fermentací nasolených ryb, přičemž doba kvašení se pohybuje v rozmezí 4 – 12 měsíců. Používá se jako „dipping sauce“ a v podstatě nahrazuje sůl, jak jsme na ni zvyklí na západních stolech. Omáčku nuoc mam lze kombinovat s česnekem, cukrem, octem, chilli a citrusovou šťávou, čímž vznikne nuoc cham používaná rovněž jako „dipping sauce“.

Ovoce a zelenina

Jak jsme již uvedli, Vietnamci používají téměř výhradně syrovou zeleninu, jelikož je k dispozici po celý rok a není nutné ji zmrazit nebo konzervovat. Totéž platí i o ovoci. Z těch méně známých druhů upozorníme na zelené dračí ovoce, jujubu, khaki, dračí oko, mangostýn, anona, kumkvaty, pomelo (druh grapefruitu), exotický druh třesně a tzv. vodní jablko. Za ochutnání stojí i salát z banánových květů či manga, lotosové a bambusové výhonky či vývary s karambolou a ananasem.

Severní, centrální a jižní část

Na severu je patrný velký vliv odkazu čínské kuchyně. Velmi oblíbené jsou tu rýžové nudle pho a speciální rýžové rolky. Za místní specialitou zvanou bun oc se skrývají uvaření šneci, kteří žijí v rybnících a jezerech kolem Hanoie, servírovaní s omáčkou nuoc cham.

Ve střední části Vietnamu leží město Hué, které se považuje za baštu vietnamské královské kuchyně. Vzhled je pro tento styl přípravy jídla stejně důležitý jako chuť nebo vůně, proto se aranžování a podávání pokrmů věnuje obzvláštní pozornost. Kuchaři dokáží s jídlem vytvořit hotové divy – z jarní cibulky udělají krásný střepec nebo chryzantému, z mrkve a chilli překrásné květiny a rajčata jako kouzlem přemění v růže. Toto umění bylo velmi pečlivě střeženo a používalo se jen na královském dvoře, nicméně dnes se s tímto kulinářským uměním můžete snadno setkat i na banketech v lepších hotelech. Město Hoi An je zase proslulé kvůli cao lau – plochým nudlím smíchaným s fazolovými výhonky, listovou zeleninou a krutony, navrch se kladou plátky vepřového masa.

Jižní Vietnam se vyznačuje více aromatickými, kořeněnými a pálivými jídly. Velmi oblíbenou a často používanou ingrediencí je tu kromě bylinek a koření také kokosové mléko.

Ve Vietnamu je rovněž patrný rozdíl mezi stravováním lidí na venkově a ve městech. Obyvatelé měst mají větší výběr potravin – víceméně není problém během celého roku koupit všechny druhy potravin, kdežto na vesnici jsou lidé více odkázáni na vlastní produkci, takže jídelníček se tu více přizpůsobuje ročním obdobím. Lidé ve městech jedí mnohem více masa než lidé na vesnicích, tam je typickým pokrmem rýže se zeleninou.

Nápoje

Ve Vietnamu jsou běžně dostupné všechny základní druhy nápojů – od minerální vody přes džusy po pivo či tvrdý alkohol. Co se týče piva – neexistuje tady žádná národní značka, trh je tvořen spíše menšími místními pivovary, přičemž pouze některé z nich jsou distribuovány po celé zemi. Ze známějších značek jmenujme třeba Biere Larue, Halida, Ha Noi, Huda nebo 333. Pod označením bia hoi se pak skrývá točené pivo.

Je jasné, že vzhledem k neustálému přísunu čerstvého ovoce, bez problémů seženete „fresh“ džusy – stačí si jen vybrat. Pokud jsme u nealkoholických nápojů, nesmíme zapomenout na čaj a kávu. Příprava, servírování a pití čaje není pro Vietnamce obyčejnou záležitostí, je to rituál, který západní turisté málokdy docení. Vietnamská káva (ca phe phin) je velmi dobrá, obvykle se servíruje hodně silná a sladká. Můžete tu ochutnat i jakousi „bílou kávu“ (ca phe sua da), kterou obvykle z 30-40% tvoří sladké kondenzované mléko.

Slavnostní jídla

Skutečnost, že jídlo ve vietnamském pojetí je neodmyslitelně spjato i s různými oslavami, potvrzují takové obraty jako „jíst Nový rok/svatbu“, což ve volném překladu samozřejmě znamená „slavit Nový rok/svatbu“. Tato spojení nám dávají dostatečně najevo, že jídlo hraje při svátcích důležitou roli. I velmi chudé vietnamské rodiny utratí při mimořádných příležitostech (například svatba, úmrtí, výročí úmrtí, Nový rok) velké množství peněz a dopřejí si pokrmy, jež si za normálních okolností nemůžou dovolit – různé druhy masa, ryby, paštiky, zákusky nebo lepkavou rýži.

Oslavy Nového roku se neobejdou bez tradičního slaneho koláče bánh chung, který se připravuje z lepkavé rýže, plní se fazolemi, tučným vepřovým masem a balí se do velkých zelených listů dong převázaných tenkými našťipnými bambusovými třískami. Další tradiční novoroční jídlo představuje mút – kandované ovoce a zelenina. Běžně se kandují malinké meruňky, jablíčka, zázvor, dýně, kokos. Pokud člověk tuto dobrotu ochutnává poprvé, zřejmě bude překvapen,

protože sladká chuť je často přebita slanou, pálivou či kyselou, podle toho, v čem byly plody naloženy. Oblíbené jsou zejména nakládané meruňky, v nichž se kombinují všechny chutě, pálivý kandovaný zázvor nebo nakládaný kokos. Z dalších pokrmů, které Vietnamci konzumují během novoročních oslav, jmenujme maso v rosolu (thịt đông), dušené maso s bambusovými výhonky, dušenou rybu a čerstvou zeleninu uvařenou s vepřovou kůží nebo vepřovým masem, vařené kuře, vepřovou dušenou šunku (giò) a samozřejmě nesmíme zapomenout na misku slavnostní lepkavé rýže.

Velký význam má při svátcích rovněž ovoce – dává se na podnose před domácí oltář předků, přičemž podle tradice by se mělo užívat pěti různých druhů, neboť číslo pět je ve východním myšlení magické.

Kultura stolování

Vietnamci jsou zvyklí jíst tři hlavní jídla denně. Snídaně je většinou jednodušší – rýžové nudle (pho) nebo rýžová kaše (congee). Oběd začíná již kolem jedenácté hodiny dopoledne. Dříve lidé obědvali doma, dnes dávají často přednost snadno dostupným pouličním restauracím nebo tržištím. Večeře se většinou odehrává v rodinném kruhu.

Jídlo je většinou soustředěno kolem velké misky s rýží, která bývá obvykle uprostřed stolu. Každý má ale i svou vlastní misku, jídelní hůlky a polévkovou lžici. Po pravé ruce je pak umístěna ještě jedna malá mistička, která je určena pro nuoc mam, nuoc hcam či jiné omáčky. Na stole bývají i ubrousky, které jsou vedle běžného účelu i k otření misek a tyčinek před jídlem. Pokud si budete chtít nabrat rýži z hlavní misky, použijte společnou servírovací lžici, která slouží výhradně tomuto účelu. Na rýži ve své misce pak můžete položit další věci – maso, zeleninu, omáčky apod. Při jídle držte misku v levé ruce a použijte jídelní hůlky.

Vietnamci po jídle preferují spíše ovoce než dezerty, nicméně sladké mají rádi jako svačinku. Rýžové koláčky, kandované ovoce, smažené banány či kokosová cukrátka jsou tu velmi oblíbené.

A teď ještě několik doporučení: s usednutím ke stolu počkejte, až si sedne Váš hostitel. Vietnamci ocení, když budete jíst hůlkami. Neodmítejte jídlo, které Vám do misky naservíruje hostitel – je to krajně neslušné. Nechávejte hůlky v misce ve tvaru V (symbolizuje to totiž smrt). Zdvořilý hostitel Vám nabídne více jídla než dokážete sníst, bylo by proto neslušné sníst opravdu všechno.

ITINERÁŘ

Uvedené časy a částky se mohou měnit

2. den

Přilet do Saigonu je snadný (v letadle se vyplňuje formulář), nejdříve se absolvuje pasová kontrola (celníci jsou velmi důležití), pak vyzvednutí zavazadel. V případě ztráty zavazadla se vše řeší v kanceláři úplně nalevo. V letadle se vyplňuje formulář, do kolonky hotel uveďte Nhat Tien Saigon. Jakmile se projde rentgenovou prohlídkou zavazadel, následuje prostor s mnoha směnárny a možností koupě sim karty. Po opuštění letištního prostoru se ocitneme na přehledném nástupním terminálu, kde snadno lze nalézt náš bus.

Transfer do hotelu trvá cca 30 minut (hotel Nhat Tien – Ly Tu Trong street www.nhattiensaiгон.com) hned vedle hotelu je obchod s potravinami a nápoji.

Program dne 13:00 – 18:00

a) návštěva Prezidentského paláce 13:15 – 13:45 (otevřeno do 16:30, vstup 15000VD) max 30 min. transfer 15 min

b) Cholon market 14:30 – 16:00 (otevřeno do 18 h) transfer 45 minut

d) Notre Damme (otevřeno do 18h) a Post Office (otevřeno do 20 h) transfer 45 minut

INTRO

Saigon

Založen před 300 lety

18 st. Hlavní město provincie Nguyen

1859 dobit francouzi – hlavní město Kočinčíny = Paříž orientu

1954 – 1975 Hlavní město jižního Vietnamu

1975 přejmenován na HO ČI Minovo město

5 milionů oficiálních obyvatel / neoficiálně až dvakrát tolik

10 distriktů. Centrum města je v distriktu 1, Čínská čtvrť Cholon v districtu 5, Colon znamená velký obchod

Nejvýznamnější památky

Poštovní úřad Buu Dien Trung Tam – leží hned vedle katedrály Notre Damme

Postaven v letech 1886 – 1871 architektem Gustavem Eiffelem a evokuje vlakové nádraží

Katedrála Notre Damme Nha Tho Duc Ba – Největší církevní stavba v Saigonu byla dokončena v roce 1883. všechny díly vyjma interiérového nábytku, byly dovezeny z Francie (včetně červeného obložení z Marseille) Původně byla i barevná okna, která však byla zničena během války a od té doby jsou skla čirá.

Mezi další významné pamětihodnosti patří neoklasicistické Městské divadlo. Hotel Rex, který proslavili novináři, kteří v něm bydleli během války. City Hall – dnes budova lidového výboru, původně Hotel Del Ville.

Muzeum válečných zločinů – původně Muzeum amerických válečných zločinů. Díky politice udobřování změněn název. Většinu všech exponátů věnovaly USA.

Muzeum byl založeno 4.9.1975 a díky velké návštěvnosti je snaha o rozšíření (cca 400 tis. ročně).V muzeu je 8 stálých expozic

1)historická pravda

2)Requiem – fotografie a příběhy 134 padlých novinářů během VW

3)Válečné zločiny

4) Vězeňský systém

5) Sbírká fotek japonských fotografů

6) Mezinárodní podpora Vietnamců v jejich válečném odporu

7) Děti malují“válka a mír“

8) US výzbroj použitá ve válce

Palác nezávislosti – Norodon Palace

12Ha rozloha, původně indočínský guvernérský palác.

7.9.1954 (po francouzské porážceu Dien Bien Phu) palác předán generál plukovníkem Paulem Elym do rukou premiéra Vietnamské republiky Ngo Dinh Diem

27.2.1962 zničeno levé křídlo paláce vlastními vojáky

1963 prezident zabit

architekt Ngo Viet Thu palác rekonstruuje ve spojení západní a orientální kultury

čelo je ve stylu čínských znaků.

„30.4.1975 prorazily tanky brány paláce. Kapitulaci podal generál Minh (pouhých 43 hodin co byl premiérem) se slovy – od rána čekám Váš příchod, abych Vám předal vládu nad Jižním Vietnamem. A dočkal se odpovědi – o žádném předání moci nemůže být řeč, nemůžete se vzdát něčeho, nad čím jste dávno ztratil kontrolu.

3. den

Odjezd v 7:30 směr tunely Cu Chi (vstup 80.000 VND)

9:30 – 11:00 prohlídka tunelů Ben Dinh (zkráceno o půl hodiny)

Tunely Ben Dinh je komplexní areál s ukázkami života Vietkongu. Je zde 120 metrů dlouhý tunel, kterým lze prolézt (po cca 20 metrech jsou únikové východy)

11:00 – 11:15 transfer do velmi příjemné restaurace Ben Nay (leží po levé straně přímo u řeky) ceny jsou zde trochu vyšší, ale odměnou je velmi příjemné prostředí i pro ty co nemají hlad.

11:15 – 12:15 Oběd

15:15 – 16:15 zastávka Dinh Quan. Zde jsou neuvěřitelné balvany na které se dá vylézt a nabízejí nádherné rozhledy. Na jedny je vstup skrz školu. Vedle brány do školy je po levé straně cesta k pagodě, od které by měla vést cesta k velkému Budhovi.

20:30 příjezd Dalat hotel Thanh Binh přímo na centrálním tržišti.

Dalat 130.000 obyvatel 1500 m/m

Velké město s velkým tržištěm a chladnějším počasím, díky kterému je zde mnoho univerzit. Dříve se město nazývalo Malá Paříž. Hlavním průmyslem je zde zemědělství a pěstování květin (hortenzií)

4. Den

8:00 – 9:30 transfer na parkoviště ve vesnici LAT. Odtud túra na Lang Biang.

8:30 – 14:50 Vycházka

Z vesnice Lat 1500 m/m začíná výstup na pohoří LangBiang 2169 m/m délka trasy je cca 6 km. První 3 km vedou po asfaltce, po které jezdí UAZy na Radar mountain (vedlejší kopec) cca 1900 m/m. UAZ stojí 180000VND a pojme až 6 lidí. Po prvních 3 km ve výšce 1800 m/m vede odbočka z asfaltky doprava. 1 km je cesta velmi příjemná a pozvolně stoupá (pozor může velmi klouzat, zvláště cestou z kopce) poté se cesta začíná svažovat a zužovat do sedýlka pod hlavním vrcholem. Cesta se proměňuje spíše ve stezku a začíná strmě stoupat, výstup je náročný a je potřeba použít techniku. Cesta se může zdát náročná na sestup, ale s použitím rukou se výstup dá v pohodě zvládnout. Během výstupu nelze sejít z cesty, která není nijak značena. Cca 1 km před vrcholem lze zahlédnout šipku značící vrchol 500 metrů...

Samotný vrchol, pokud je dobrá viditelnost nabízí kruhové rozhledy. Cesta z vrcholu je stejná jako na vrchol, vracíme se až na křižovatku s asfaltkou. Odtud se lze vrátit k busu, nebo dále stoupat na Radar mountain. Cesta na vrchol trvá cca 30 minut. V cíli je restaurace nabízející levné občerstvení a opětovné nádherné kruhové rozhledy. Cestu zpět lze jít po asfaltce, nebo si ji zkrátit lesem – cesta je však velmi strmá a kluzká)

15:00 – 16:00 z parkoviště malá vycházka vesnicí LAT. Tato vesnice má cca 5000 obyvatel a patří mezi 5 minorit žijících v místním kraji. Žije se zde rodinným životem a zachovává se Matriarchát. Žena tedy i žádá o ruku a za muže musí platit. Oblast nabízí velmi dobré školní zázemí až po střední školu. Na školách se učí ve vietnamštině a místnímu jazyku. Pokud minority studují na střední a vysoké škole dostávají od státu stipendium. Autobus čeká na konci vesnice, není tedy nutno se vracet.

16:30 – 17:20 vodopády Datanla vstup 15.000 VND

K vodopádu se schází dolů. Největší atrakcí je bobová dráha, která vede dolů k vodopádu skrz zahradu. Dráhu lze využít i jen pro cestu nahoru

Return ticket 40.000 VND One ride 30.000 VND

17:45 příjezd do Hotelu

5. den

8:00 odjezd

cca 9:30 – 10:00 pauza na vyhlídce při sjezdu z Vysočiny. Možnost občerstvení (výborný ananas). V roce 2011 byla cesta uzavřena. Přejížděli jsme místní pohoří, kde byly vidět kávové plantáže a mnoho jiných zemědělských plodin. Bohužel vypadly Čamské věže v Poklongarai a zůstaly jen v Nha Trangu

11:15 – 12:15 Čamské věže Poklon Garai ve Phan Rang

po cca 30 minutách jízdy 10 minut pauza u dalších čamských věží, které nejsou plně přístupné Hoa Lai

15:00 – 16:00 Nha Trang amské věže. Aktivní budhistické místo, kde pravděpodobně bude ukázka čamských tanečků

16:30 ubytování Nha Trang - Thai Duong hotel

Nha Trang 320.000 obyvatel vyhlášené letovisko u břehů jihočínského moře

6. den

8:00 – 8:30 transfer do přístavu Vinh Luong

8:45 – 9:05 přejezd lodí na opičí ostrov (dříve Hoa-diamantový ostrov, pak kokosový)na ostrově žije přes 1000 opiček Makaků. Smí se krmit pouze zakoupenými oříšky a kukuřicí, které musí být schovány v kapse. 3000 VND balíček

9:05 – 10:15 prohlídka ostrova, možnost koukání na cirkus cvičených opiček, psů a koz(je to takové vietnamské týrání zvířat) možnost krátkého koupání

10:15 – 11:00 přejezd na poloostrov Orchid stream Island

Zde oběd bufetovým způsobem, nádherné koupání a relax. Vycházka k vodopádům od pěstrosí farmy, dá se jít v sandálech cca 30 minut na horu a 20 minut dolů. U vodopádu se dá koupat v laguně.

16:00 odjezd do přístavu

16:40 odjezd z přístavu

17:15 návrat do hotelu

Zátoka Nha Phu – zátoka mořských zvířat – je zde spousta farem na pěstování lastur

Letošní počasí nám opravdu nepřeje. Zůstali jsme déle na opičím ostrově a shlédli jsme vietnamský cirkus. Na orchid stream islandu jsme díky tomu vyšli až k hornímu vodopádu, odkud je nádherný pohled na moře.

7. den

6:00 odjezd na letiště Cam Ranh 6:45 příjezd na letiště

7:45 – 8:45 let do Danangu

9:20 odjezd z letiště

9:45 - 10:30 Budhova socha (kousek od místa kde parkuje bus je malinkatý kiosek)

11:15 – 13:15 Mramorové hory (letos jsme se vyhnuli pauze v továrně na mramorové sochy, parkovali jsme až v obchodě přímo v mramorových horách - zde jsou záchody a občerstvení). Z pobřeží vybíhající kopce s nádhernými skalními svatyněmi, v současnosti jsou zbudovány schody na obě vyhlídky – jsou však velmi strmé. Příští rok bude dokončen výtah. Při návratu k autobusu pozor na obchodníky, jsou všude a velmi otravují.

13:30 -14:45 My Khe Beach jsme z důvodu špatného počasí vynechali, pouze zastávka na fotku.

15:10 příjezd do Hoi An – hotel je kousek od centra a velmi hezký

Volná prohlídka města.

Hoi An (viet. HỒi An) je malé město ve středním Vietnamu, v provincii Quang Nam (viet. Quãng Nam), situované při ústí řeky Thu Bon (viet. Thu BỒn). Má přes 80 000 obyvatel (2002). Od 16. století bylo toto místo významným námořním přístavem, významným pro celý region pevninské části Jihovýchodní Asie. Evropané znali město v době jeho největší slávy v 16.-17. století pod jménem Faifo. Díky tomu, že se zde usazovali cizí obchodníci, smísilo se zde při výstavbě města velké množství architektonických stylů. Historické jádro města se dochovalo v autentické podobě do dnešních dnů a je památkově chráněno. Pro svůj jedinečný ráz a zachovalost byl Hoi An v roce 1999 připsán do Seznamu světového kulturního dědictví UNESCO. V dnešní středovietnamské provincii Quang Nam, zahrnující Hoi An, byla objevena řada cenných pozůstatků z doby železné, patřících k tzv. sahuynské kultuře (zhruba 1000 – 200 př. n. l.). Minimálně od té doby je tedy prokázáno osídlení tohoto regionu. Mezi 2. a 14. stoletím se tato oblast stala součástí vlivné Čamské říše a už tehdy toto místo fungovalo jako námořní přístav, kam údajně přijížděli i Indové, Arabové a Peršané.

Hoi An nabyl jako mezinárodní přístav významu zejména v 16. a 17. století, kdy se sem sjížděli nejen asijské, ale už i evropské mořeplavci a obchodníci (Portugalci, Italové). Řada cizinců se zde usadila, Číňané a Japonci si vytvořili vlastní čtvrti. Právě sem přijížděli také četní křesťanští misionáři a lze říci, že právě z Hoi Anu (známého tehdy jako Faifo) se na vietnamské území začalo šířit křesťanství.

V pozdějších staletích pozbyl Hoi An své původní důležitosti především proto, že ústí řeky Thu Bon bylo stále více zanášeno dalšími nánosy a původní přístav se stal nepřístupným pro námořní lodě. Jeho roli převzal nově vznikající a rostoucí přístav v nedalekém Danangu (asi 30 km od Hoi Anu). Díky tomu zůstal nevelký Hoi An v ústraní a nebyl poškozen ani v dobách nejtěžších bojů za dvou indočínských válek ve 20. století.

Domy ve starých uličkách v Hoi Anu vynikají svou architekturou, v níž se slučují různé vlivy (čínské, japonské, portugalské). Řada domů patřila obchodníkům, jejichž potomci je stále obývají. Mnohé budovy jsou ze dřeva, v bohatších domech jsou trámy zdobené bohatými řezbami a inkrustacemi. Řada z domů je zastřešena typickými prohnutými taškami. Do seznamu památek je zapsáno více než tisíc objektů, mezi nejznámější stavby patří japonský krytý most ze 16. století, několik shromažďovacích a obřadních síní bývalých čínských kongregací (fu-tienské, kantonské, kuej-čouské aj.), jakož i řada zdobných soukromých domů, převážně ze dřeva.

Hoi An se stal díky své dávné prosperitě i místem, kde se dařilo četným řemeslům (řezbářství, keramika, krejčovské dílny, výroba lampionů), jež v současnosti zažívají s přílivem turistů nový rozkvět.

8. den

7:15 snídaně

8:00 odjezd

9:30 – 11:00 Hai Van Pass 496 mnm klimatická, geologická a politická hranice. Půl hodinová vycházka z pasu na vrchol. Možno jít v sandálech.

11:30 – 12:45 Lang Co beach Thanh Tam resort. Během cest je několik 5 minutových zastávek s vyhlídkou

14:15 příjezd a ubytování Hue.

Vzhledem k velmi špatnému počasí byl program významně pozměněn. Na HaiVan pasu jsme se jen zdrželi (mlhy, déšť a vítr). Lang Co beach jsme si jen ukázali z dálky. Na cestě do Hue se nám rozbil autobus, který byl promptně vyměněn. Zamířili jsem na oběd v restauraci v Hue (velmi dobrá a rychlá – Madam Quyt). Pak jsme jeli k hrobce TU DUC. TU DUC je jedna z nejvýznamnějších hrodek v okolí Hue. Každý panovník si postavil svojí rezidenci, která byla rozdělena na několik částí – rezidenční část pro císaře a jeho matku, manželky, konkubíny, odpočinkovou část, divadlo a hrobku. V okamžiku kdy císař zemřel, byla rezidence používána pro obřadní účely. Po prohlídce hrobky nás bus převezl k nádraží Hue, odtud jsme šli pěšky ulicí Le Loi, přes most do Citadely. Po prohlídce Citadely transfer do hotelu.

15:00 – 17:00 prohlídka Hue

Hue (viet. Huế) je město ve středním Vietnamu, hlavní město provincie Thừa Thiên - Huế. Jeho populace přesahuje 300.000 obyvatel. Od počátku 19. století až do konce druhé světové války bylo sídelním městem poslední vietnamské královské dynastie Nguyen (viet. Nguyễn). Z tohoto období pochází množství architektonických a kulturních památek ve městě a jeho okolí. V roce 1993 bylo Hue jako jedna z prvních vietnamských lokalit zařazeno do Seznamu světového dědictví UNESCO. Oblast středního Vietnamu, v němž se Hue nachází, se stala součástí státu Dai Viet (historického předchůdce dnešního Vietnamu; viet. Đại Việt) ve 13. století. Od 16. století bylo město, tehdy zvané Phu Xuan (viet. Phú Xuân), hlavním městem šlechtického rodu Nguyen, který ovládal jižní oblasti země. Po sjednocení Vietnamu králem Gia Longem v r. 1802 se dynastie Nguyen stala novou celovietnamskou královskou dynastií a Hue pak hlavním městem celé země. Sídlil zde král i dvůr, konaly se zde i celonárodní konfuciánské zkoušky. Název Hue zřejmě pochází ze staršího sinovietnamského pojmenování Thuan Hoa (viet. Thuận Hoá), přičemž hoá znamená "mír" či "harmonie". Na královském trůně se postupně vystřídalo 13 panovníků rodu Nguyen, nejdéle z nich vládl Tu Duc (viet. Tự Đức, 1847-1883), poslední Bao Dai (viet. Bảo Đại, 1926-1945) byl zároveň posledním vietnamským králem vůbec.

V době francouzské kolonisace bylo Hue hlavním městem Annamu, jedné z částí tehdejší Francouzské Indočíny, jež zahrnovala i dnešní Laos a Kambodžu. Francouzi ponechali městu královský status až do roku 1945 a podporovali jeho architektonický rozkvět, role vietnamských králů však zůstala v ryze symbolické rovině. V roce 1885 eliminovali Francouzi pokus tehdejšího krále Ham Nghiho o vlasteneckou vzpouru a francouzské vojsko při té příležitosti vyplenilo a zničilo velkou část vnitřního královského města.

Po druhé světové válce, v r. 1945, abdikoval Bao Dai a Hue ztratilo výsadní posici nejdůležitějšího města Vietnamu, jímž se znovu stala Hanoj. Po skončení francouzské kolonisace v r. 1954, kdy došlo při Ženevských dohodách k rozdělení Vietnamu na sever (ovládaný komunisty) a jih (podporovaný USA), se Hue stalo součástí jižního Vietnamu - Republiky Vietnam. V lednu 1968 přepadli v rámci tzv. Novoroční ofensivy (či Tetové ofensivy) město severovietnamští vojáci. Ti pozabíjeli ke třem tisícům lidí, považovaných za kolaboranty. Následný americký protiútok, při němž byly hojně použity bomby, a následné další raketové střely severovietnamských jednotek zničily velkou část města. V důsledku celé události zemřelo okolo 10 tisíc lidí. Jakožto poslední imperiální sídlo zůstalo Hue mimo zájem vietnamské komunistické moci až do roku 1990, kdy mu byl přiznán status národní kulturní památky.

Královská pevnost - Dynastie Nguyen 1802 – 1945

Vlajkový stožár, dvakrát zbořen

9 kanonů, 700kg hmotnost jednoho, na jedné straně 4 symbolizují roční období na druhé 5 symbolizující 5 živlů (oheň, voda, kov, dřevo, vzduch)

4 brány pravé pro muže, levá pro ženy, zadní pro královskou rodinu přední pro festivaly

Přední brána Ngo Mon

První vstup pro krále, vedlejší pro mandaríny, boční pro slony a lid. Nahoře je 150 let starý zvon vítězství odlitý ze zbraní a buben potažený slonovinou.

Královský palác Thai Hoa

uprostřed pozlacený dřevěný trůn vyrobený z jednoho kusu dřeva. Sál podpírá 80 dřevěných kůlů, všechny až na jeden byly vyměněny.

Královské divadlo, jediná původní budova, která přežila US útok

Symboly

4 zvířata drak-síla, muž, Fénix - žena, jednorožec- krása, želva-dlouhověkost

9 - symbol královské rodiny (v Číně to byla 8)

žlutá (v Číně červená)

Do zakázaného města měla vstup pouze pro královská rodina, během vietnamské války bylo kompletně zničeno, údajně do 25 let bude kompletně obnoveno. V současnosti je to cca 10%.

9. den

5:30 Snídaně

6:20 Odjezd z hotelu

8:10 odlet do Hanoie, přilet 9:20

Prohlídka Hanoie

Změna itineráře - Chrám literatury, Mauzoleum, Prezidentský palác, Ngoc Tran přejezd k Water Pupets Theater, prohlídka kostela a Ngoc San. Pak volno.

Začínáme u Templu Ngoc san na Želvím ostrůvku, pak přecházíme k největšímu kostelu v Hanoi - katedrále sv. Josefa. Vracíme se k divadlu vodních WP (WP lze doporučit jako zajímavou atrakci na večer, lístek stojí 3 USD, představení je na hodinu a divadlo je vzdálené cca 10 minut o našeho hotelu, lze doporučit na poslední den), kde nasedáme do busu a ten nás veze k Mauzoleu, zde vystupujeme a jdeme podél Mauzolea a prezidentského paláce francouzskou čtvrtí k jezeru West Lake. Zde je nejkrásnější pagoda Ngoc Tran. Skládá se ze dvou částí – levá část je odpočinkové místo pro mnichy, samotná svatyně se pak skrývá na druhé straně, takřka až na konci ostrova u stromu, který zasadil sám velký Ho. Vracíme se na hlavní ulici a zde čekáme až pro nás přijede bus, který nás zaveze k Chrámu literatury postaveného roku 1010 – jedná se o nejstarší architektonický komplex v Hanoi. Zadní část, která je zasvěcena jejich učitelům, vypadá jako nejstarší. Ve skutečnosti je to nově zrekonstruováno v roce 2000.

Po skončení prohlídky nás bus odveze na hlavní nádraží (cca v 19:30, odjezd lůžkovým vlakem do Lao Cai ve 21:10)

Hanoj (vietnamsky Hà Nội) je hlavní město a důležité politické, hospodářské a kulturní centrum Vietnamu. Město leží na severu země, přibližně 100 km na západ od Tonkinského zálivu. Protéká jím Rudá řeka (v. Sông Hồng). Počet obyvatel celé hanojské aglomerace je odhadován na 3 289 000 (v roce 2007). První zmínky o lokalitě pocházejí již z poloviny 10. století n. l., kdy byl severní Vietnam pod čínskou vládou. V čínských kronikách o ní nacházíme záznamy z 6. století. V roce 1010 si první král vietnamské dynastie Ly (v. Lý, 1010-1225), Ly Thai To (v. Lý Thái Tổ), zvolil toto město jako své sídelní město a přesunul se sem z dosavadního Hoa Lu (v. Hoa Lư). Nové hlavní město své říše Dai Co Viet (v. Đại Cồ Việt) nazval Thang Long (v. Thăng Long, „Město vzlétajícího draka“). Až do počátku 19. století byl Thang Long s přestávkami nejdůležitějším centrem celé říše, několikrát však bylo přejmenováno. Teprve na přelomu 18. století bylo město připraveno o svůj výsadní význam, neboť vzbouřenecká dynastie Tay Son (1778-1802) a následně královská dynastie Nguyen (1802-1945) učinily novým střediskem říše středovietnamské město Hue.

V roce 1831 dal druhý panovník dyn. Nguyen, Minh Mang (v. Minh Mạng), přejmenovat Thang Long na Ha Noi (v. Hà Nội, „Město na vnitřní straně řeky“ – „vnitřní“ stranou se rozuměl jižní břeh Rudé řeky), toto jméno bývá do češtiny tradičně přepisováno jako Hanoj. V r. 1883 se Hanoj stala hlavním městem francouzského protektorátu Tonkin, zahrnujícího dnešní severní Vietnam. V letech 1954-1976 byla Hanoj hlavním městem severního Vietnamu (tj. Vietnamské demokratické republiky), od r. 1976 je hlavním městem a politickým centrem sjednoceného Vietnamu (Vietnamské socialistické republiky). Během dějin změnilo město mnohokrát své jméno. V dobách před založením Thang Longu bylo nazýváno mj. také Tong Binh (v. Tống Bình), Long Do (v. Long Đỗ), Long Bien (v. Long Biên), Dai La (v. Đại La), La Thanh (v. La Thành) – tato jména se ovšem vztahovala někdy jen k části pozdější metropole. Ve 2. tisíciletí n. l. se jí postupně dostalo pojmenování Dong Do (v. Đông Đô), Dong Quan (v. Đông Quan), Dong Kinh (Đông Kinh), Bac Thanh (v. Bắc Thành) a znovu

pak Thang Long, posléze nakonec Hanoj. Jádro dnešního moderního města bylo vyprojektováno za francouzské kolonialisace mezi lety 1887 a 1946. Během americké války v Indočíně, která proběhla v letech 1964-1975, bylo město velmi silně bombardováno a velká část jeho zástavby byla poškozena či zničena. Hanoj je důležitým kulturním centrem Vietnamu s bohatou historií. V centru města probíhají od r. 2002 archeologické průzkumy, které odhalily pozůstatky staveb až ze 7.-8. století n. l. Z bývalé královské pevnosti zbyly jen skromné pozůstatky, mj. brána Doan Mon a vlajková věž. Nejznámějšími památkami města jsou Chrám literatury a Pagoda na jednom sloupu, jejichž původ sahá do 11. století. Řada chrámů a pagod (kterých je na území Hanoje údajně více než 600) má rovněž starý původ, Pagoda obrany státu byla založena již v 6. století, chrám ochranného ducha Tran Vua (zv. též Chrám Quan Thanh) byl založen na počátku 11. století. Za střed Hanoje bývá považováno Jezero navraceného meče, jeden ze symbolů města, na jehož ostrůvcích stojí Chrám nefritové hory a Želví věž. V bezprostředním sousedství Jezera se rozkládá čtvrť starých uliček (obvykle se hovoří o 36 ulicích), jež byly původně spojeny s různými řemeslnickými cechy, a podle své původní specialisace se dodnes jmenují: Vějířová ulice, Klobouková ulice, Uhelná ulice aj. Z doby francouzské kolonizace pocházejí další pozoruhodné stavby, které dnes dotvářejí atmosféru města: Hanojská opera, katedrála sv. Josefa, most Long Bien, presidentský palác nebo budova Historického musea. Novější dominantu města představuje Ho Či Minovo mauzoleum na náměstí Ba Dinh, postavené v r. 1975. Z řady muzeí stojí za zmínku zejména Historické museum a Museum umění, obě založená Francouzi v dobách koloniální nadvlády. Francouzi se též podíleli na zřízení nového Etnografického musea (zal. 1997).

10. den

5:45 příjezd Lao Cai

6:00 - 7:30 příjezd Sapa hotel Lotus

8:00 snídaně a ubytování

11:00 odjezd na vycházku po místních vesnicích

11:00 – 15:00 vycházka

15:20 příjezd hotel

Sapa je nádherné horské město uprostřed hor a rýžových polí, žije zde mnoho národností, které předvádějí a prodávají své výrobky na tržišti. My absolvujeme dvě procházky místními vesnicemi, zde je několik zajímavostí:

- 1) Dívky se vdávají už od patnácti, kdy mají první dítě (5 – 6 dětí průměr)
- 2) Jestliže v brance nebo na zápraží, je zavěšena nějaká bylina – znamená to, že někdo v domě zemřel, je nemocen, nebo se narodilo miminko a nemá se chodit dále.
- 3) Nejčastější bylinou je indigo, které slouží na obarvování oblečení
- 4) Rýže se dělí na suchou, vodní a stick. V místní oblasti se pěstuje vodní (roste ve vodě a potřebuje slunce). V horách se pěstuje dry rice – nedostatek vody a chladno. V oblasti Bien Phu se pěstuje stick rice.
- 5) Tři základní úkoly má místní muž – oženit se, mít dům a mít buvola. Mít motorku znamená daleko míň.
- 6) Při návštěvě místních obydlí je třeba dávat peníze jen hlavní ženě, ne dětem.

11. den

7:30 Snídaně

9:00 – 14:00

8:15 – 9:45 Vesnice Taphin 11 km, velmi příjemná cesta, ukázka skutečného vesnického života. Prohlídka jeskyně nutné vzít čelovku, návštěva školy.

16:00 odjezd ze Sapa, 17:30 příjezd do Lao Cai

19:40 – 4:00 transfer Hanoi

12. den

5:30 odjezd z Hanoie směr Hoa Lu

8:30 – 9:50 Prohlídka chrámu plus výstup na vyhlídku ke královské hrobce

11:45 – 14:15 Prohlídka parku Cuc Phuong – výstup na observatoř, cca 20 minut plus prohlídka jeskyně prehistorického člověka, zde je nutno mít čelovku. Jeskyně jsou hluboké a neosvětlené. Při zbytku času procházka k stoletému stromu.

Ubytování v Ninh Binh.

13. den

6:30 Snídaně

7:00 odjezd vyhlídka Tam Coc odtud výlet na kolech na Hang Moa- průjezd vesnicí. Zde nádherná vyhlídka na řeku.

7:40 – 9:20 Hang Moa

9:30 – 11:10 Tam Coc projížďka na lodkách skrze tři jeskyně.

Přesun do Hai Pongu 11:30 – 15:30

Přejezd Speedboatem 16:00 příjezd Cat Ba Dream hotel 16:30

14. den

8:00 snídaně

8:30 přejezd Cat Ba národní park, odtud je procházka na Ngu Lam

První vycházka na Cat Baje výstup na rozhlednu na Ngu Lam Peak (225m/m) Od vstupní brány parku, které jsou dvě vedle sebe(pro tuto vycházku je to ta blíže ke Cat Ba) se jde cca 300 metrů po panelové cestě, na jejím konci začíný strmý výstup po schodech cca 200 metrů. Dojdeme na vrstevnici, na které je po cca 30 metrech rozcestník. My se vydáme doprava nahoru, po další 30 metrech dojdeme k ceduli, kde je vyznačen Forest, před touto cedulí zahneme doleva po dlaždicovitém chodníku. Cesta pak již jen postupně stoupá a je proložena drobnými lezeckými pasážemi a žebříky. U žebříků je nutno dát pozor na zrezivělé a ostré části. Jakmile dojdeme na vrchol, cesta pokračuje na rozhlednu, která nabízí zajímavý rozhled, ale je ve velmi chatrném stavu. Cesta na horu trvá cca 40 minut a zpět další 40 minut. U začátku trasy si lze dát chlazené občerstvení.

11:30 odjezd do hotelu.

Volno, koupání.

15. den

7:00 snídaně

7:30 odjezd na túru

Druhá vycházka je dobrodružný přechod přes několik vrcholů a skrz džungli. Od hlavní brány se jde cca 40 minut po zpevněné cestě. Na křižovatce doprava a zde vstupujeme do pralesa. První polovina cesty cca 5 km, vede skrz prales a přecházíme několik vrcholů. Cestou míváme Frog Lake, což je spíše bažina než jezero. Jednotlivá převýšení nepřesahují více jak 150 metrů. Odměnou se pak stává sestup do údolí s malebnou vesničkou, kde je několik možností jak se příjemně občerstvit. Cesta pak pokračuje skrz údolí dalších 5 km. Cesta je zpevněná a bez převýšení. Dojdeme do přístavu, kde nastupujeme na loď, ta nás provází skrz nádherné skalní útvary (podobné norským fjordům) a vidíme syrový život rybářských vesnic. Loď zastaví u jednoho z ostrůvků, kde je možné se koupat z lodi (velmi příjemné) problémem může být návrat na zpět na loď. Jistým úskalím této trasy může být přítomnost jedovatých hadů (jednoho jsme viděli – malý a zelený tzv. Zelená zmije).

Celková délka trasy je 18 km cca 4,5 hodiny chůze včetně zastávek, cesta lodí do Cat Ba 1 hodina.

Ostrov Cat Ba

Největší ostrov z zátoky Halong. Na ostrov se lze dostat několika způsoby, respektive přes několik přístavů. Nejjednodušší cesta je lodí za Halongu. Dále rychlou lodí z Hai Phongu. My jsme potřebovali dostat na ostrov auto, tak jsme jeli trajektem z Hai Phongu na ostrov Cat Hai a odtud dalším trajektem na Cat Ba. Cesta je velmi dlouhá. Samotný průjezd městem Hai Phong byl zážitkem – šílené množství motorek působilo jak z hororu a do toho se vždy objevilo auto nebo motorka, která si to šinula v protisměru. Trajekty byli na pokraji ztroskotání a opravdu to vypadalo, že loď se používá do té doby, než ztroskotá...

Samotný ostrov Cat Ba křižují dvě hlavní silnice. První vede z přístavu do Cat Ba, druhá také, ale vine se přes centrální pohoří, které je v současné době národním parkem. Ve městě Cat Ba jsou 3 velmi ucházející pláže, na které se dá z centra příjemně dojet. Pláže jsou čisté, písčité a s dostatečným zázemím.

16. den

7:00 snídaně

7:30 transfer busem do Cat Ba –severního přístavu

Zde přijede loď, která nás provede zátokou Halong. Během cesty nás čeká několik zastávek.

8:30 odjezd lodí z přístavu Gia Luan - Cat Ba

1.zastávka Sun Sot Cave – Bo Hon Island 45 minut

2.zastávka Ti Top Beach 45 minut

3. zastávka Dau Go Cave plus ještě jedna jeskyně Dau Go Island cca 60 minut

Ha Long (viet. vịnh Hạ Long) je zátoka ve Vietnamu v Tonkinském zálivu. Je známá především díky svým vápencovým skalám, které vystupují z moře často jen jako osamocené monumenty, protože je oblast vyhledávanou turistickou lokalitou. Zátoka byla v roce 1994 zapsána do Seznamu světového dědictví UNESCO. V roce 2009 se dostala mezi 28 finalistů pro vyhlášení nových 7 přírodních divů světa.

16:00 příjezd do Halong Bay –transfer busem do Hanoie

20:00 příjezd Hanoi . letiště

Poznámky k zájezdu

V místech kde spíme dvě noci lze velmi levně si nechat prádlo vyprat (cca 1Kg/2 USD)

Jídlo je velmi dobré a snadno dostupné. Po celém Vietnamu lze koupit bagety cca za 3000 – 5000 VND (4,- Kč)

Velmi levné a dostupné chlazené nápoje Pivo 8.000 – 20.000 VND (průměrná cena je 10.000 – 15.000 VND, tedy 12,- až 17,-Kč) Voda 10.000,- VND 12,- Kč. Coca Cola vždy o něco levnější než pivo.

Náklady na vstup 55 USD